

no vojno ter izrazil prirodno sovjetsko naklonjenost onim državam, ki se čutijo po mirovnih pogodbah prikrajšane. Ta del svojih izvajanj je Litvinov zaključil: »Ker se zmagovite države vrh tega odlikujejo po posebni sovražnosti napram sovjetski Rusiji, se mora ugotoviti,« pravi Litvinov, »neka interesna skupnost med takimi imenovanimi premaganimi državami in sovjetsko Unijo.«

Pri tem je mislil Litvinov gotovo samo ali vsaj predvsem Nemčijo in Turčijo, zakaj glede Madžarske in Bolgarije je njegov povdarek o interesni skupnosti gotovo neumnost.

Sicer pa je izven dvoma, da se zunanja politika sovjetske Unije po novi ureditvi na vrhovnem mestu ne bo spremenila, zakaj boljševiške diplomatske akcije morajo biti in so vedno v neposredni zvezi z notranjo politiko. Tu igra sprito tega osebni moment še mnogo manjšo vlogo nego v ostalih državah.

*

Past za kitajske delavce.

Na Kitajskem je razširjena organizacija, ki se peča s pobijanjem uživanja opija. Opij je strup iz makovega soka. Na tisoče in na tisoče je na svetu ljudi, ki pušijo posušena opijeva zrna, zapadejo opojnemu stanju ter spanju s prijetnimi sanjami. Opij človeka kmalu uniči in se mu uživalec s časom tako privadi, da strasten opij pušač umre, ako mu odtegnejo nena doma ta strup.

Zgoraj omenjena organizacija je poslala začetkom letošnjega leta svojega tajnika v angleške obmorske naselbine, v malajiske države in v holandsko vzhodno Indijo. Poverjena mu je bila naloga, naj prouči na licu mesta, koliko opija porabijo tamkaj prebivajoči Kitajci.

Zaključek svojih opazovanj je podal tajnik v posebnem poročilu, ki je težka obtožnica Angleške ter Holandske. Po teh podatkih je udanih opiju 20

odstotkov kitajskega prebivalstva v angleški Malaji. Od tamkaj bivajočih dveh milijonov Kitajcev je 400.000 žrtev opija.

Zadnji uradni seznam iz holandske vzhodne Indije beleži tamkaj 89.806 opijum kadilcev ali 10 procentov ondotnega kitajskega prebivalstva. V naj-novejšem času pa je poskočilo odstotno število na 15, ker je nadzorstvo nad protizakonitimi trgovci izključeno.

Ugotovljeno je že bilo leta 1923, da pretežna večina opijum pušačev ni prinesla te uničujoče strasti seboj iz kitajske domovine, ampak se je navzela na angleškem ter holandskem ozemlju. To je posledica državnega opij-monopola v angleških ter holandskih pokrajinah, kjer imajo natančno zabeležene vse opijum kadilce in prodajajo samo tem dnevno določeno količino, a vendar v množini, ki presega daleč mero, katero bi jo lahko porabil človek dnevno. Tako sme kupiti v angleški Malaji vsak pušač na dan 250 zavojčkov opija za 40 centov komad, ali z drugimi besedami za 100 dolarjev dnevno!

Poročilo omenjenega tajnika imenuje ta način razpečavanja opija, ki ga vršita po južnem otočju Anglija ter Holandija: past za kitajsko delavstvo, past, iz katere dotekajo imenovanimi državam glavni kolonijalni dohodki.

Vsak odrasli Kitajec si slobodno kupi na zakonito dovoljen način opij in pipo ter si dobi od vlade dovoljenje za pušenje strupa. Oblasti strogo zabranjujejo kajenje opija v angleški Malaji vsem Evropejcem ter malajskim domačinom. V holandski vzhodni Indiji je prepovedan opij Evropejcem, dovoljen pa Kitajcem in Japoncem ter drugim domačinom.

Po teh pokrajinah uničujejo angleške in holandske oblasti človeštvo le radi tega, da zvišajo dohodke.

Molitve po maši z novim besedilom, kakor ga določa novi katekizem, so izšle v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena dosejanja.

Opazovanja in izkušnje živalskega krotitelja.

Lastnik velikega cirkusa Sarrasani, dr. Hans Stosch-Sarrasani je pravkar objavil članek, v katerem opisuje svoje bogate izkušnje z divjimi zvermi. Med drugim piše:

Že več nego trideset let opazujem zveri in na podlagi svojih izkušenj bi dal prav razkiskovalcem, ki so mnena, da izvira tisti značilni strah pred človekom, ki ga kažejo posebne velike roparice, iz posebnega ustroja živalskega očesa. V tem očesu se zrcali sloki, pokonci hodeči človek posebno grozljivo in predstavlja zato tudi jako negotov cilj za naskok. Otrok in pritlikavih ljudi se zveri ne boje, in ravno tako ne sedečega ali ležečega človeka. Tudi odraslega človeka se zver boji samo toliko časa, dokler ga ni kdaj premagala in se te zmage nad njim tudi zavedla. Če zver svojega učitelja tudi smrtnonevarno rani, a jo on v zadnjem trenutku vendar le obvlada, tako da se pred njim umakne, potem se zver svoje zmage ne zave in ostane tudi vnaprej sposobna za dresuro in predvajanje. Če je pa zver svojega učitelja enkrat podrla na tla, ne da bi se več dvignil, ali ga zapodila v beg, potem je konec njenega strahu pred njim, zavedla se svoje moči. V njej se z vsilo oglasi »ljudožrski nagon« in za krotilce velja pravilo, da se taka žival od uka in predstav izloči.

Jaguar in panter.

Med više razvitimi živalmi je le malo takih, ki bi bile človeku izrazito sovražne. Tu bi na prvem mestu imenoval južnoameriškega jaguarja. Pa tudi črni panter velja kot na splošno neukrotljiv, dočim postanejo njegovi krvavo-lisasti sorodniki, če se z njimi prijazno ravna, zelo hitro zaupljivi in izredno zanesljivi in vdani prijatelji. Taka prijateljstva se običajno razbijejo še le takrat, če se z leti spolno življenje živali korenito izpremeni, to je,

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Šest vojakov je obstopilo v tem trenutku grofa Tatenbaha.

»Grom in strela,« vzklikne ta, »zapreti me hočejo sedaj, ko mislim iti na Dunaj, da razkrijem vse načrte zarotnikov.«

»Prepozno,« reče grajski stotnik ter stopi bližje.

»Zakaj prepozno,« vpraša grof Tatenbah.

»Ker je potekel rok milosti, v katerem bi moral krivec priznati svojo krivdo, se zgledati pri cesarju in mu razkriti celo zaroto,« reče grof Brenner s povdarkom, »za vas je samo ena pot odprta, in ta pelje na Schlossberg.«

Grof Tatenbah je stal kakor okamenel in bled kakor zid. Ni mogel spregovoriti besede. Gledal je nemo po zborovalcih, kakor bi iskal pomoči, toda na vsakem obrazu je čital hladnost in strogost.

40

Nastali molk prekine grajski stotnik z ukazom:

»Gospod deželni profesor! V imenu in na povelje notranjeavstrijske vlade izročam vam veleizdajalca Ivana Erazma Tatenbaha. Odvedite ga takoj na Schlossberg, kjer mu oskrbite varen zapor.«

Grof Tatenbah dvigne glavo ter reče:

»Ali je volja Njegovega Veličanstva, da se brez usmiljenja tako postopa z menoj?«

Grajski stotnik ga ošvigne s strogim pogledom ter mu reče:

»Kakor vam je znano, gospod grof, ima vlada Notranje Avstrije pravico zapreti veleizdajalca in ga izročiti sodišču. Tako velepa postava. Kaj bo ukrenilo Njegovo Veličanstvo, je odvisno od volje prevzvišenega gospoda vladarja.«

»In moja žena in moj sin,« vzdihne grof z glasom, s katerega je zvenela ljubezen in skrb.

»Za nje bo skrbela cesarjeva velikodušnost,« odvrne grajski stotnik hladno.

Grof Tatenbah ni spregovoril nobene besede več. S sklonjeno glavo je sledil deželnemu profesorju.

Grajski stotnik je nekaj časa gledal z mrkim

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Čekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

ko pridejo v takoimenovana »nevarna leta«. Prepričan pa sem, da se dasta ukrotiti črni panter in jaguar, le da imata ti dve živali neke svoje posebnosti, ki jih človek še ne pozna in zato z njima ne zna prav ravnati.

Slon.

Zagonetna za človeka je še vedno slonova »duša«. Njegova nadarjenost se vsekakor pretirava in vera vanjo izvira pač od tod, ker zna tako vsestransko uporabiti svoj trobec. Slon se zelo težko uči, a kar je enkrat prav dojel, tega ne pozabi do smrti. Tudi je zelo častihlepen in voljan pri učenju; trudi se na vso moč, da bi svojega učitelja razumel.

Kar se da ljubeč zgled takega častihlepega sem doživel pri enem svojih slonov. Žival se je pravkar učila stati samo na zadnjih, odnosno samo na prednjih nogah. V učni dobi, ki je trajala precej mesecev, sem slona opetovano zasačil, kako je sam zase v hlevu izvajal te vežbe. Ni moglo biti govora o tem, da bi bil tako vadi iz strahu pred menoj ali v nadi na nagrado; kajti kakor rečeno, je delal te vaje, ko je bil sam in neopazovan, najraje takrat, ko mu je bilo dolgčas. — Sicer sem pa imel s samci zelo slabe skušnje. V dobi parenja, ki je zelo dolga, so samci zelo nevarni in bi bil enkrat skoraj postal žrtev takega slona. Poslej imam v svojem hlevu samo še samice, ki pa v »nevarnih letih« tudi postanejo hude.

Tiger.

Tiger je po svoji naravi podoben domači mački, dočim je lev, kakor kaže že njegov obraz, precej samosvoj pajdaš. Tigrovo prijateljstvo je znatno lažje pridobiti nego levovo, toda tiger je zelo krvoločne narave. Hitro je pripravljen za napad, vendar pa večinoma ne namerava kaj posebnega in njegova hitra jeza se ob tem, ko zarjove in enkrat po tigrovsko zamahne s šapo, že izkadi; njegov udarec s šapo zna učitelj, če je primerno pozoren, vselej

prestreči. Živalske volje za uničevalen napad tiger prav za prav ne pozna.

Lev.

Lev samec je precej len gospod, ki sta mu udobnost in mir nad vse drugo. Svoje delo opravlja z nekakim preziranjem. To je kremenit možakar, ki vse, kar mu ne ugaja, nekako požre; toda če je pa mera enkrat le prepolna in ga potrpežljivost mine, potem njegov bes ne pozna meje. V tem stanju ravna zelo smotno in je v takih trenutkih kot sovražnik strašen. Učitelj, ki vzgaja leva, mora zato posebno paziti, da od svojih gojencev ne zahteva preveč, da ne postanejo čemerni in zlovoljni. Zato se uporabljajo veliki levji samci le kot sijajni okraski, ne da bi izvajali kake posebne umetnije. Lev je rojen statist za junaške vloge. Izredno se mu prillegajo, in čisto gotovo je dovolj nečimeren in samoljuben, da učinek svojega nastopa do neke meje tudi spozna.

Medved.

Medved je nevaren drug in je popolnoma napačno verjeti, da je priprost in dobrodušen. Doslej se še nobenemu človeku ni posrečilo, da bi res prodril v njegovo »dušo«, zato ga imajo za hinavca in potuhnjence. Čisto iznenada, sredi igre ali celo ljubkovanja ter brez vidnega vzroka napade. In tak medvedji napad je resen in strašen. Med belimi medvedi so nagnjene k napadu navadno le mlajše živali, starejši se umire in postanejo miroljubnejši. Ravno nasprotno je pri ostalih vrstah medvedov; tu so mlajši še dokaj miroljubni, dočim so stari nagnjeni k jezi.

Mnogi znanstveniki so nasprotniki dresure in izobrazbe živali, češ, da so to malo prida igrače, ki živali le mučijo. To je velika zmeta, kajti tudi živalim prinaša izobrazba in uporaba dušnih in telesnih sil obogatitev življenja. In živali so človeku neizrekljivo hvaležne, če se z njimi peča in jim

da priliko, da se česa nauče. Treba je le videti, koliko veselejše in bodrejše so izučene živali od onih, ki žive v kletkah samo zato, da jih ljudje gledajo. Navaden delovni konj živi povprečno 20 let, cirkuški da po 40 let in je do zadnjega uporaben.

Koroški dan pri Sv. Križu nad Dravogradom.

V spomin 10 letnice koroškega plebiscita se vrši v nedeljo, dne 5. oktobra, pri Sv. Križu nad Dravogradom velika narodna proslava Koroškega dneva. Ob 10. uri predpoldne je cerkveni govor in sveta maša. Po cerkvenem opravilu je zborovanje zunaj cerkve, kjer bodo govorili razni govorniki. Cerkveni govor ima predsednik Prosvečne zveze dr. Hohnjeo, ki bo tudi govoril na zborovanju zunaj cerkve. Vabimo vse narodno čuteče prebivalstvo, da se te narodne proslave na meji koroške zemlje udeleži v čim večjem številu. Agitirajte med ljudstvom, osobito v naših družinah za obilno udeležbo.

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Borove štupe za korita, late, krajnike, škodle (sindeli) za strehe in vsake debelosti rezan les prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Vinske sode različne velikosti prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Okrajno zborovanje Kmetijske zveze v Šoštanju. V nedeljo, dne 28. septembra tega leta ob 11. uri po pozni sveti maši se vrši v Šoštanju v Slomškovi dvorani okrajno zborovanje Kmetijske zveze za šoštanjski okraj. Spored: 1. Gospodarska kriza in pripomočki, kako jo odstraniti. 2. Potreba kmetijske stanovske organizacije. 3. Slučajnosti.

Šte naročeni na list

NEDELJA

?

Izhaja vsak teden.

Prinaša vsakokratni nedeljski evangelij in razlago ter druge podučne verske članke, razen tega pa resničen dogodilaj iz misijonov »Mladostni navihane« — postane redovnik in mične zgodbe za deco.

Stane mesečno samo 2 Din, celoletno 24 Din. Se danes si naročite NEDELJO po dopisnici na spodnji naslov:

Uprava NEDELJE, Maribor, Slomškov trg 20.

pogledom za odhajajočim grofom, nato se je obrnil k zborovalcem ter je rekel:

»Kocka je padla. Povelje državnega ministra je izvršeno. Težko dolžnost smo izpolnili, dežela pa je rešena.«

»Naj bi Njegovo Veličanstvo milostno sodilo,« reče škof grof Hofkirchen, »nikdar nisem mislil, da bom doživel kaj takega v tej dvorani.«

»Omahljivec je sam sebe upropastil,« pripomni grof Herberstein, »gorje tistemu, katerega največja strast je častilakomnost.«

Ura v župni cerkvi je udarila ednajst.

»Gospodje,« reče grof Brenner, vstane ter skrbno shrani oba Tatenbahova rokopisa, »ura je že pozna, seja je končana.«

Molče se dvignejo resnobni gospodje ter odidejo vsak na svoj dom, da si odpočijejo kakor drugi meščani, ki niso slutili, kaj se je zgodilo v tej noči v dvorani deželnihi stanov.

Proti Schlossbergu pa je stopalo več temnih postav, v sredi med njimi mož, ki je sedaj uvidel, kako se je uresničilo svarilo njegove žene. Toda bilo je prepozno. Njegovi neizprosni nasprotniki v Gradcu so ga dobili v svojo oblast, in vedel je, da nima pričakovati milosti.

Bridko je vzdihnil in zasolžilo se mu je oko, tisto oko, ki je gledalo vedno veselo v svet ter ljubilo življenje.

XXII.

Prekrižani načrti.

Po svetu koder se eko ozira,
Razsaja maščevanje, srd, krivica,
Mogočni brata slabega zatira,
Trpi človeštva večja polovica.
Stritar.

Dunajska vlada je sedaj imela v rokah natančna poročila in stvarne dokaze o pozameznosti zarotniškega načrta. Sklenila je prehiteti zarotnike, predno začnejo izvajati svoj načrt. Da zarotniki niso prej začeli z uresničenjem svojega načrta, je bil vzrok v needinosti, ki je vladala v njihovih vrstah.

Vlada je izdala povelja, da se prisili Zrinjskega z orožjem, da se uda. Grof Brenner je stal pripravljen s svojo posadko, če bi hoteli Turki izvršiti vpad na Štajersko.

General Spankau je imel vrhovno poveljstvo nad vsemi četami, ki so bile določene za boj zoper zarotnike. Imel je povelje, napasti Zrinjskega